

Yeni Bir Devlet Tipi Olarak Sosyalist Devlet Hakkında İlaveten Geliştirilmiş Bazı Fikirler

12.02.2014 • Bob Avakian'ın Yazıları • Yeni Komünizm

Açıklayıcı Not: Aşağıdaki yazı Bob Avakian'ın "Sosyalizm ve Komünizm Üzerine Görüşler" başlıklı konuşmasından alınmış bir bölümdür . Yazının tamamına Revolution Sayı 42, 9 Nisan, 2006-revcom.us internet adresinden ulaşabilirsiniz.

Proletarya "iktidarı paylaşamaz" fakat temelden/kökten olarak farklı bir sınıf iktidarı ve kökten farklı tipte bir demokrasi getirebilir ve de getirmelidir... ve tüm bunların sönüp yokolmasına doğru ilerlemelidir.

Kökten farklı bir devlet tipi meselesi üzerine biraz daha konuşmak istiyorum. Sosyalist toplumda geniş halk yığınları için demokrasinin verili ifadesi ve tezahürü olarak proleter demokrasisi, örneğin, geniş halk yığınlarının ve bireylerin haklarının korunması için var olan Anayasal hüküm ve teminatlar da dâhil olmak üzere burjuva demokrasisi ile ortak olan yanları gibi bazı tali ve kendini dışa vuran özelliklere de olmalıdır; özü itibariyle bunun sebebi, köklü bir biçimde farklı tipte bir demokrasi olmasıdır; çünkü temel esas açısından farklı tipte bir sınıf iktidarının ifadesidir -yıkılan burjuvazi ve karşı-devrimciliği kanıtlanmış diğer unsurlar üzerinde açıkça diktatörlük uygulayan öncüsünün önderliğinde proletaryanın iktidar yönetimidir - ve komünizme ilerlemeyi herşeyin üstünde tutan ve de 'devletin sönüp ortadan kalkmasını' - ve demokrasinin aşılmasını hedefleyen kökten farklı amaçları vardır.

Burada yine Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni'nden konuyla bağlantılı bölümlerde Engels'in satırları isabetli düşüyor: Engels diyor ki: (toplumun ilk evresinde) "yasal anlamda "hak"tan henüz bahsedilemez... Kabile içinde henüz hak ve görev arasında bir ayrışım yoktur."

Bu üzerine kafa yormağa ve derinlemesine muhakeme ve cebelleşme yürütmeğe değer bir tesbittir: haklar ve görevler arasında farkın mevcut olmayışı. Ve denilebilir ki, esasa dayanan

anlamıyla düşünülürse, ilkel komünal toplumda gerçekliği olan bu durum -farklı maddi ve ideolojik temeller üzerinde ve dünya çapında oluşmuş bir çerçeve sathında- geleceğin komünist toplumunda da tekrar gerçeklik kazanacaktır: sınıf antagonizmalarının olmadığı yerde özü itibariyle haklar ve vazifeler/sorumluluklar arasında da bir ayrışım yoktur. Bir başka deyişle, sınıflı toplumun has olan haklar ve görevler ayrışımı olmayacaktır. Bütün haklar ve görevler bilinçlilik ve gönüllülük zeminde karşılanacak ve gerçekleştirilecektir -ve görevlerin ifası ve hakların korunması için özel kurumlara ihtiyaç olmayacaktır- ne devlete ve ne de demokrasinin formel kurumlarına ihtiyaç kalmayacaktır. Şüphesiz ki bu, karar alma ve idare için komünist toplumda bir hükümete ihtiyaç kalmayacaktır anlamına gelmemektedir. Bu ihtiyaç devam edecektir, ve bunu anlamak/kavramak komünizmin bilimsel ve ütopyik kavranışı arasındaki farkı -ve komünizme yürüyüş mücadelesini- anlamada canalcı bir husustur (bu konuda konuşmamın devaşı boyunca daha çok şey söyleyeceğim). Fakat devlet ve hükümet bir ve aynı şeyler değildir: devlet bir kez daha tekrar etmekte fayda var, sınıf baskı ve diktatörlüğünün bir organı ve aracıdır ve varlığı her koşulda her yerde ve her zaman sınıf antagonizmasının varlığının ifadesidir. Aynı zamanda proleter devletin niteliği ve proletarya diktatörlüğü altında iktidarın/gücün nasıl uygulandığı -komünist devrime doğru ilerleyiş ve onun temel hedeflerine uygunluk arzemesi itibariyle- daha önceki diğer devlet biçimlerinden köklü bir şekilde farklı olmasını gerektirir .

Konuya giriş olması ve temelini oluşturması için formüle ettiğim bazı temel noktaların yoğunlaşarak ifade edildiği demokrasi üzerine o üç cümleyi burada yeniden ifade etmek ve ele almak istiyorum, ki görüldüğü kadarıyla öyle anlaşılıyor, bu üç cümleye ve onlarda yoğunlaşmış ifadesini bulan meseleye çok daha fazla dikkat tevcih etmek -vaziyetin ehemmiyetini hayli ihmal eden bir dille dahi ifade edecek olsak- epeyce insana bir hayli yarar sağlayacaktır. Bu cümlelerden ilki: keskin sınıf ayrımları ve derin sosyal eşitsizliklerle damgalanmış bir dünyada sınıf muhtevasından bahsetmeden demokrasi hakkında konuşmak anlamsızdır ya da çok daha kötüdür anlamsızlıktan. İkincisi: Koşulların bu olduğu durumda herkes için demokrasi ya da “saf/katıksız demokrasi” gibi bir şeyin varlığı imkânsızdır -bir sınıf ya da diğeri yönetir ve kendi çıkarlarına hizmet edecek iktidar biçimlerini ve demokrasiyi kurar. Ve bunun sonucu olarak da, üçüncü cümle: Temel sorun ve ayırım çizgisi, bu sınıf iktidarı ve

buna tekabül eden demokrasi biçimlerinin, mevcut temel sınıf ayrımlarını, sosyal eşitsizlikleri ve temel sömürü ve baskı ilişkilerini pekiştirmeğe mi yoksa bu sömürü ve baskı ilişkilerini kökten söküp ortadan kaldırma mücadelesine mi hizmet ettiğidir.

Daha önce başka bir ortamda bu üç cümleyi tekrarlayıp “tartışın” diyerek bütün bir senelik müfredat programını dolduracak üniversite dersi verebileceğimden bahsetmişim. Ve şaka da yapmıyordum. Kolaylıkla alır bu kadar vakit. Fakat burada biz konunun birkaç önemli noktasını tartışmak üzere bunları temel alarak başlayalım.

Karar alma organları, şu yada bu şekliyle bir yasama kurumu, bunun yanısıra alınan kararların uygulanmasını gerçekleştirecek merkezi kurumlara, bir tür yürütme kurumu dahil olmak üzere, sosyalist toplumda hükümetin fonksiyonları ve geniş çerçevedeki kurumlarına ilişkin olarak -bir kez daha devleti tartışmak istiyorum, silahlı kuvvetler ve diktatörlük organlarıyla birlikte. Bu arada Anayasa meselesi ile, “hukuk devleti” ve mahkemeler meselesin de ele almak istiyorum.

Bir zaman önce, proleterya diktatörlüğü meselesiyle ilişkili olarak yeni sentezi tasavvur etmeğe çabaladığım ilk dönemlerde (mesela , ‘Diktatörlük ve Demokrasi ve Komünizme Sosyalist Geçiş’ konuşmasında olduğu gibi),insanlara anlattığım hususlardan biri, K.Venu’ya karşı yazdığım polemiğin John Stuart Mill’in vurguladığı noktayı da bünyesinde barındıran şekilde -yani insanların, farklı fikir ve görüşleri, sadece görüşlerin muhalifleri tarafından karakterize edilmiş haliyle dinlemeleri, bilmeleri yeterli olmaz, en ateşli savunucularından o görüşlerin sunuluşunu duymaları gerekir, diye J.S. Mill’in ısrar ettiği noktayla -nasıl sentez edilebileceği ile uğraştığımdan bahsetmek olmuştu. Bu sadece bir unsuru -meselenin bütününü değil, sadece

bir unsurunu- oluşturuyor, yeni sentez olarak tasavvur edilenin öge ve hususları olarak erişmeğe , cebelleşmeğe çalıştığım şeylerin arasında. Ve bu yönelim doğrultusunda, proleterya -bilhassa sosyalizmin ilk aşamalarında ve devam eden bir süre daha, Parti’sinde ifadesini bulan önderliğiyle- proleterya, devletin sıkı sıkıya muhafazasını elinde tutmaya devam ederken, ve devletin kilit organları ve manivelaları Partiye sorumlu tutulurken (ki bu mesele ve diğer yanlarına birazdan değineceğim) aynı zamanda bu ortamda kitlelerin, sadece devlet iktidarının icrasına katılmaları değil, toplumu idare ve yönetmenin diğer biçimleri ve alanlarına, toplumun yasama vb. erklerine nasıl iştirak edecekleri meselesi vardır; icra edilişi yoğunlaşmış ifadesini

Partisi aracılığıyla bulan devlet üzerindeki proleteryanın sağlam kontrolü temelinde, sosyalist toplum bünyesinde işleyecek olan siyasi süreç nasıl, tam da bunlar temelinde, benim sosyalist toplumda, muhalefet eğilim ve micazını teşvik de dahil olmak üzere, yeşerip boyatması gereken niteliğin esasına has bir unsur olarak vurgulaya geldiğim şu coşku ve hayat dolu dinamik bir mayalanma ve hareketliliğe yol açacak veya katkıda bulunacak meseleleri, nasıl ele alınmalı?

İşte burada “John Stuart Mill prensibi” eldeki meselelere ilişkin olarak ve belli bir anlamda - 2 devreye giriyor - proletarya iktidarı çerçevesinde ve Mill’in onu sanki mutlak bir ilke derekesine göstermeye, hatta, subjektif olarak bunu hedeflemeye çabalayan anlayışı ile değil. Burada Mill’i bütünlüklü olarak tartışmaya zaman yok. Fakat “Demokrasi” kitabında (Demokrasi: Ondan Daha İyisini Yapamaz mıyız ki?) Mill’in [gülerek] bu prensibi nasıl evrensel bir anlamda uygulamadığını da ayrıca ele almıştım: Mill bu prensibin grevdeki işçiler için uygulanırlığı olduğunu düşünmüyordu, kendilerini yönetmeye hazır olmadıklarını düşündüğü “geri ülkelerin” halkları için geçerli olabileceği düşüncesinde de değildi, bunu da hayata geçirmezlik etmedi, Asya ve diğer yerlerde sömürgeci yağma ve zulmün başta gelen araçlarından biri olan Doğu Hindistan Şirketinin (East India Company) itibarlı bir görevlisi olarak. Fakat buna rağmen bu çelişkileri bir tarafa bırakacak olursak insanların nasıl farklı görüşleri keskin savunucularından duyması gerektiği noktasında Mill’in öne sürdüğünde dikkate değer bir husus vardır. Bu noktanın, sosyalist toplumun yönetilmesinde ifadesini bulabileceği durumlardan birisinin şöyle olduğunu düşünüyorum ki, herşeyden evvel devletin proletaryanın sıkı denetimin de bulunduğu, ikincisi Çin’de Kültür Devriminde olduğu gibi karar alma ve idare görevlerinin bütün aşamalarında, toplumun bütün alanlarında sıradan halk yığınlarıyla yönetici makamlar, teknik ve eğitim uzmanları ya da profesyonel sanatçılar ile benzerlerinin de dahil edilerek üç-bir-içinde komitelerinin ortaya çıktığı, parti ve halk kitleleri arasında karşılıklı danışmanın gerçekleştirildiği koşullarda, bu durumun zemin teşkil etmesi ve bu zemini temel almak kadıyla, o dönemin sosyalist toplum anayasasıyla belirlenmiş çerçevesi içinde, belli derecede bir seçim çekişmesini barındıran bir unsurun yeri olmalıdır. Bunun gayesi, ‘devlet iktidarını seçimlerde ihaleye çıkarmak’ değildir ki bu sadece felakete götürür; tersine amaç, öncüsünün önderliğinde proletarya iktidarını sıkıca muhafaza ederken, John Stuart Mill noktasına ve onda mevcut olanın pozitif yanına, kapitalizmi restore etmek için değil ama bizim stratejik amaçlarımızla bağlantısı

açısından, daha gerçek anlamında bir uygulama kazandırmaktır -bu noktadaki pozitif yanın, toplumda arzuladığımız eleştirisel muhalefetkarlığın ve dinamik mayalanmayla çalkalanan canlı hareketliliğin oluşmasına katkı yapacak ve komünizme doğru ilerleyişe hizmet edecek pozitif muhtevanın hayat bulmasıdır.

Bu yeni sentezin epistemolojik ögesi hakkında gerçekten kavranması gereken şeylerden birisi ve bununla siyasi olarak içiçe hareket eden şudur ki, bununla bugüne dek mevcut olmuş bütün toplumlardan, siyasi olarak, çok daha fazla hükmedilmemişlik sınırını zorlayan bir coşku ve hareketlilikle kaynayan [çn: orijinalinde, 'wild'] bir toplumu tasavvur edilmektedir. Söyleyelim, Çin'de Kültür Devrimi sırasında ortalık adamakıllı karışmıştı. Fakat ben bunu daha farklı bir anlamda, daha süreklilik tutturmuş bir vaziyetiyle tasavvur ediyorum, öylesi bir durum olarak ki, sağlam bir çekirdeğin mevcudiyeti ve bu temelde bir esneklik alabildiğine çeşitli cinsten çekiştirme ve cebelleşmeye bu sağlam çekirdek temelinde imkan ve mekan sağlayabiliyor; haliyle bunun genel çerçevesi, proletaryanın (a) devleti sıkı kontrolü altında tuttuğu, (b) önderlik ettiği - o anlamda da kontrol altında tuttuğu- genel siyasi mekanizma, hatta silahlı kuvvetler gibi siyasi diktatörlüğün ve baskının organları yani devlet kurumları dışında da kalan bütün politik mekanizmanın proletaryanın denetimi altında olduğu mercilerde partinin önderliğinin ve proletarya iktidarının gayet açık ve sağlam oluşuyla belirlenmiş haldedir.

Rekabet ve çekiştirmenin olduğu seçimler, halkın meclise seçilmesi bir diğer deyişle tamamıyla değil fakat yerel de ve hatta ulusal meclis de dahil olmak üzere yasama organlarının bir kısmına halkın seçilmesinin rekabete açılması fikri üzerine kafa yormam bir yanıyla işte bu Mill prensibiyle bağlantılıdır. Sosyalist toplumda nasıl gericilerin bile biraz kitap çıkarabilmeleri gerekir şeklinde geleneksele ters düşünce de[güler konuşmacı] bu (daha önce ele aldığım) prensiple bağlantılıdır -bunların hepsi, anlaşılacağı üzere, gelenekselleşmiş bakışa, en hafif tabiriyle ters [güler konuşmacı] kaçmaktadır, tartışmalara, özellikle de enternasyonal komünist hareket içinde, haylice tartışmaya yolaçar mahiyettedir. Fakat eğer kitleler gerçektende toplumu ve dünyayı değiştirmeyi daha yüksek seviyede kavrayarak kendileri yönetecekse, kitlelere sadece "temel hakların" (düşünce, toplanma, muhalefet ve protesto özgürlüğü vb.) garantisinin ötesinde proletarya diktatörlüğü çerçevesinde bu biçimde rekabet edebilmelerinin

tartışabilmenin daha faydalı olacağı kanısındayım. İşte bu kafa yordüğüm uğraştığım noktalardan birisi.

Bununla beraber daha önce ki sosyalist toplumlarda olduğu gibi bir Anayasa'nın olması da gerekmektedir. Fakat Anayasa, aynen hukuk olgusu gibi her zaman, hareket halinde olan dinamik birşey olarak kavranmalıdır. Herhangi belirli bir zamanda anayasa göreceli bir özdeşliğe sahiptir,. (Tabii ki tamamıyla göreceli ya da belirli bir zamanda özü itibariyle esasen göreceli olduğu söylenemez, aksi takdirde hiçbir anlamı kalmazdı, her kim onu nasıl telakki ediyorsa öyle olur durumuna düşerek anlamsızlaşır ve bir Anayasa olmaktan çıkardı.) Bir Anayasa oyunun kurallarını belirler -ki bunun önemli bir yanı olarak herkes kendini hem rahat hissetsin hem de- kuralların ne olduğunu bilelebilirsin ki, gönül rahatlığıyla toplumu değiştirme mücadelesine var gücüyle katılabilirsin. Fakat bu, komünizme doğru ilerlemeler kat edildikçe onun kendisi de değişeceği anlamında, Anayasa da hareket halinde olan bir şeydir, demek olurr. Toplumun bütünlüklü değişiminde, alt yapıda gerçekleştirenler de dahil olmak üzere, nereye varılmış olduğunun üst yapıdaki bir yansımasıdır. Örneğin Çin'de olduğu gibi sürecin farklı aşamalarında farklı Anayasalara gereksinim olacaktır. Bir aşamadan diğerine özellikle de sıçramalarla ilerlemeler kat ettikçe eski Anayasa'yı yırtıp atıp yenisini yazmak zorunda kalınacaktır. Gene de sosyalist toplumda Anayasanın önemli bir rol oynadığına -ya da oynaması gerektiğine- inanıyorum. Örneğin, demiştim ki, sosyalist toplumda özellikle de temel yönetici organların, toplumun geneli üzerinde ciddi etkisi olan mahkemelerin ve ordunun öncü partiye bağımlı olmasının zaruri olduğunu düşünüyorum. Fakat işte tamda burada çelişki boy vermektedir. Tüm bunların aynı zamanda Anayasaya da bağımlı olması gerektiği kanısındayım. Yani zurnanın cırt dediği esasa ait yere gelecek olursak, partinin önderliğinde olsa dahi, ordu Anayasay'a karşı ve onu çiğneyerek seferber edilmemelidir. İşte bu noktanın gayet yüklü bir gerilimin taşıdığını siz de takdir edersiniz. Fakat eğer parti silahlı kuvvetlere Anayasanın dışında ve ötesinde hareket ettirebilme şekilde önderlik edebilecek olursa o zaman Anayasanın hiçbir anlamı kalmaz. Böylesi halde sonuç olarak ortaya çıkacak durum, her ne vakit parti neye karar vermişse, onun gerçekleşeceği ve onların kural sayılacağı, uygulamaya geçirildiği bir keyfi yönetim hali ortaya çıkacaktır.

Şimdi eğer sosyalist toplumda Kültür Devrimleri yapılmasını dikkate alırsak, bu gerçekten de çetrefilli bir hal alacaktır. O zaman ne olacaktır? Devrimler devrimdir ve daha sonra tekrar işleve sokulmak üzere bir süreliğine bazı şeyler askıya alınmış olacaktır. Hatta buda dahi önder bir çekirdek ve kuralların olması gerekmektedir. Örneğin, Çin’de Büyük Proleter Kültür Devrimi sırasında yayınlanan [çn: Mao önderliğindeki devrimci karargah tarafından yayınlanan] Genelgesi’nin amacı bunu sağlamaktı. Fakat daha uzun vadeli süre bakımından, her ne vakit partinin kontrolünü her kim el geçirdiyse, o dönemde, onların neyi kural olması gerekir diye telakki ettiklerinin kural sayıldığı ve tatbikata konulduğu bir şekilde toplum yönetilemez. Aksi takdirde, kitlelerin bundan kesinlikle rahatsızlık duyacağı bir yana, gerçekten de, kapitalizmin restorasyonu için de kapıları ardına kadar açmış olursun. Dolayısıyla gerçekten yüklü bir gerilim var ve bu gerilim şu formülsyonda yoğunlaşmış halde gözlemlenebilir ki, mesela, ordu partiye karşı sorumludur ve parti tarafından önderlik edilir fakat aynı zamanda Anayasaya karşı da sorumludur ve ona hesap vermekle de yükümlüdür ve, mesela, eğer halk Partiye karşı bir kitlesel muhalefet halinde harekete geçecek olursa, bu kitleler karşı veya herhangi bir temel anlamda, halkın Parti ve devlete muhalefet olma hakkını kısıtlamak üzere kanlı bir bastırma eylemi için, orduyu Partinin seferber edebilmesi mümkün olmamalıdır. Evet, burada keskin ve ciddi bir gerilim mevcuttur ya da bunun potansiyelini içinde barındırmaktadır. Fakat bir kez dahabenim görüşümce, eğer kitleler her geçen gün gidederek esas anlamına varır biçimde toplumun yöneticileri halina geleceklerse, sosyalist toplumda bu tür şeylerin tasavvuru ve oluşturulması zaruridir.

Bu, benim “İran İslam Cumhuriyeti sorunu” olarak adlandırdığım sorunu gündeme getirmektedir. Şunu söyleyenler olacaktır: “Anayasal haklar, ordunun bile Anayasayı ihlal edemeyeceği ve rekabetin olduğu seçimler kulağa hoş gelmekte. Fakat Yüksek İslam Konseyi’nin son noktada veto etme hakkının olduğu İran’dan nasıl farklı olacaksınız? Bundan gerçekten de pek farklı olmayacaksınız ama, değil mi?” Doğrusu bunun, hem farklıyız hem de değiliz. Temel şesele olan devlet iktidarı sorununda onu bizden her kapabilecek olana kaptırmaya hiç de niyetli olmadığımız noktasında, onlardan farklı değiliz. Aslında, bir Anayas o devlet iktidarının karakter ve niteliğinin mahiyetine kendisyle vücutlaştırarak ifade etmek zorundadır- ordunun Parti ile ilişkisinin, mesela, ne olduğunu, bunun yanısıra, halkın haklarının

ve, evet, bireylerin de haklarının ne olduğunu bütünsel boyutlarıyla barındırma beraberinde, üretim ilişkilerinin karakterinin ne olduğunu da yansıtmalıdır.

Neden bir Anayasaya ihtiyaç vardır? Çünkü, Mao'nun da işaret ettiği üzere -onun tarafından meydana çıkarılmış olan önemli bir meseledir bu- ki, sosyalist toplumda da, hala, halk ve hükümet ya da halk ve devlet arasında bir çelişkinin mevcudiyeti devam etmektedir. Bu Mao öncesinde pek iyi anlaşılmamıştı. Eğer doğru hatırlıyorsam Mao buna "Halk Arasındaki Çelişkileri Doğru Ele Alalım" başlıklı yazısında işaret etmişti ve Anayasal hüküm ve haklar ve bir Anayasaya olan ihtiyaçta vurgu, bu gerçekliğin farkında olmanın bir ifadesidir -ki devlet proletaryanın elinde olduğu halde dahi, dünya devrimini destekleyen, proletarya siyasi iktidarının korunması için ve toplumun daha ileriler değiştirilmesi sürecini arkalamak üzere ağırlığını koyan bir devlet olduğu, iyi ve pozitif bir devlet olduğu koşullarda dahi- o zaman bile, dünya çapında ve geniş sosyal iyilik ve yarar sağlama adına ve hatta bu yönde meşru mücadele peşinde koşarken dahi, bireylerin ya da toplumun bir kesitinin haklarının ayaklar altına alınması tehlikesine karşı korunma teminatının olması gerekir.

Bu ciddi bir çelişkidir ve bu sebeple bir Anayasaya gerek vardır. Yine aynı sebepten dolayı bir "hukuk devleti" kavramına da ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Bunlar, Lenin'in diktatörlüğü sınırlandırılmamış bir yönetim ve özellikle de yasa tarafından sınırlandırılmamış yönetimi biçimi olarak vasıflandıran formülasyonuna, (1990'ların ikinci yarısında yaptığım bir konuşmada) "İki Büyük Kambur" başlıklı konuşmamda, yönelttiğim eleştirilerle bağlantılıdır. Şimdi Lenin'e haksızlık etmemek için belirtmek gerekir ki, Lenin bunları söylediğinde Sovyet Cumhuriyetinin daha en ilk, başlangıç aşamalarıydı ve proletarya diktatörlüğünün mahiyetine dair henüz yeterince deneyim birikimi olmadığı gibi aynı zamanda çok zor ve tehlikeli koşullarda söz konusuydu. Ve Lenin bunu da, komünizme geçiş döneminin bütünü boyunca yönetimin ne karakterde olması gerektiğine dair genel bir sonuç olarak da ileri sürmüyordu. Kaldı ki, geçiş döneminin nasıl olacağını bütünlüklü olarak görebilmiş olması da mümkün değildi. Fakat bugün tarihsel bir perspektifle bakıldığında diktatörlüğün ne olduğu ya da olması gerektiği konusunda bunun doğru bir yaklaşım olmadığı açıktır. Yasa/hukuk'un olması zorunludur. Ve "hukukun yönetimi" de olmak zorundadır, aksi takdirde yasa diye bir şey kalmaz ortalıkta. Bunu Anayasada ve yasalarla temsil edildiği şekilde toplumun gerçek karakterine uygun bir şekilde,

hukukun herkese ve her şeye aynı şekilde uygulanması gerekliliğini yansıtan hali kastederek söylüyorum.

Şimdi hukukun önemli bir bölümü burjuvazi üzerindeki diktatörlük ve karşı-devrimcilerin bastırılmasının ifadesi olabilir, [gülerek] olabilir ne, olacaktır, ne var ki, düzgün bir yargı sürecinden geçmeden birileri karşı-devrimci ilan edilemez ve haklarından mahrum bırakılamaz, aksi takdirde keyfi iktidarın ve burjuva diktatörlüğünün restorasyonunun kapıları aralanmış olur. Bu da, öyleyse, bir başka keskin çelişkidir.

Peki ya yargının bağımsızlığı? Yargının bağımsızlığı konusunda hem olmalı hem de olmamalıdır diye düşünüyorum. Bütünsellikli bakıldığında bir yandan gerçek anlamıyla bağımsız olmalıdır. Diğer taraftan da, ilk etapta bir yanıyla yani partinin kararlarına uyma noktasında da bağımsız olmamalıdır. Hukuk olmalıdır ve toplumda işler hukuka göre işlemelidir. Alınan kararların daha geniş kapsamlı özellikle de toplumun tamamını etkileyen mahkemeler parti önderliği altında, fakat aynı zamanda sadece partiye değil Anayasaya da bağlı olmalıdır. Bir kez daha keskin bir çelişki.

İşte bunlar cebelleştığım konulardan bazıları ve “İran İslam Cumhuriyeti sorunu” burada da bir kez daha karşımıza çıkmakta. Şimdi benim İran İslam Cumhuriyetinden bahsederken tasavvur ettiğim (özgün bir iktidar biçimi olarak) ve bizler arasında esasta ciddi farklılıklar var. Her şeyden önce bizler teokratik fundamentalistler değiliz! Bu içi boş öylesine söylenmiş bir söz değil, dünya görüşümüzün, politik objektiflerimizin tamamen farklı olduğunun ifadesidir. Fakat bu gerçek ve önemli olmasına rağmen yeterli değildir. Parti sıradan bir durummuş gibi keyfi bir şekilde dönemin “kurallarının” bu olduğunu iddia ederek orduyu ve devletin diğer aygıtlarını seferber ederek, “kuralların dışına çıkarak” toplumda yaşananları tersine çevirmeye kalkışamaz. Eğer parti içindeki devrimciler ya da parti kolektif olarak toplumun kapitalizme doğru bir geri dönüş yöneliminde olduğu kanısındaysa ve bunun önüne geçmek için Mao’nun Kültür Devriminde yaptığının benzerinden başka bir seçeneğin olmadığı koşullarda Parti de bunu salık vermelidir. İşte o zaman her şey masaya konulmuş kapışılmaya sunulmuş olacaktır. Fakat eğer kuralları, hukuku, yargının nasıl işleyeceğini, anayasal hükümlülük ve hakların genişletilmesine ya da kısıtlanmasına hiçbir yargı süreci olmaksızın öylesine keyfi bir şekilde

partinin belirlemesine izin verilecek olursa burjuva kliğin iktidara yükselmesinin ve kapitalist restorasyonun potansiyeli artacak ve temeli güçlenecektir.

İşte tüm bunlar kafa yorulması gereken konulardır. Fakat burada değindiğimiz çelişkiler komünist toplum değil komünizme geçiş aşaması olarak sosyalizmin karakterine ve kitlelerin öncelikle toplumu değiştirme ve yönetimine tamamen katılımını sağlama sorununa özgüdür. Ayrıca, bütünlüklü olarak yeni sentezin özellikle de epistemolojik boyutunun politik boyutuyla nasıl birleştiğiyle bağlantılıdır. Bir diğer deyişle, daha yoğun bir şekilde ifade edecek olursak, kitleler dünyayı gerçekten değiştirebilmek için nasıl bütünlüklü olarak kavrayacak, şeylerin karmaşıklığını, doğru ve yanlış, neyin gerçek olup olmadığını nasıl toplumun daha iyi yöneticileri olabilmeleri ve nihai hedef olan komünizme doğru değiştirip dönüştürebilmeleri için bütünlüklü olarak nasıl ayırt edebilecek? Cebelleştığım bu meseleleri işte bu çerçevede ele almak lazım. Fakat yapılması imkansız ve kaçılması mümkün olmayan bir gerçeklik var: o da özü itibarıyla proletaryanın diğer sınıflarla iktidarı paylaşamayacağıdır. Yani sosyalist toplumda devlet farklı sınıf çıkarlarına hizmet eden bir devlet olamaz. Çünkü her ne kadar proletarya komünizmin inşasına kadar kendi önderliği altında birleşik cepheyi sürekli kılma stratejik yönelimini uygulamak zorunda olsa da; sınıf ayrımları ve bununla ilintili her şeyi, toplumda hem ekonomik alt yapı hem de politik ideolojik üstyapının tamamıyla kaldırılmasında köklü temel bir çıkarı olanın proletarya olduğu tartışılmaz bir gerçekliktir. Hukukta, Anayasa da ve devletin karakterinde var ve cisimleşmiş olan sadece proletarya iktidarını değil aynı zaman da sınıf ayrımlarını, “Dörtlerin Hepsini” ve bununla beraber devletinde ortadan kaldırma hedeflerinin yansması olmalıdır. Bu somut biçimler almalı ve art arda gelen Anayasalara da bu yansmalıdır. Fakat önemli olduğu kadar bir yanılla bu yalnızca “Dörtlerin Hepsinin” –ekonomik alt yapının dönüştürülmesi, halkın dünyaya bakış açısını hem partide hem de bütünlüklü olarak toplumda değiştirmek, kitlelerin daha çok dahil olabileceği katılacağı şekilde politik kurumların değiştirilmesi, her geçen gün parti ve geniş halk yığınları arasında devleti yönetme toplumun yöneliminin belirlenmesi açısından aradaki farkın- ortadan kaldırılması noktasında olması gerekenin sadece üstyapısal dıştaki ifadesidir.

Proletaryanın devleti sıkı bir şekilde kendi elinde tutması gerekirken aynı zamanda proletaryanın kendi çıkarlarıyla bağlantılı olarak da şu ana kadar olan bütün devlet

biçimlerinden de farklı olmalıdır: var olan ekonomik alt yapıyı ve üst yapıyı pekiştirirken aynı zamanda komünizme ve dünya devrimine yürüyüşe ilerlerken bunları da beraber değiştirmelidir. Devlet, hükümet, hukuk ve Anayasa gibi bütün kurumlara da bu yansımalıdır. Ve tekrar, tüm bunlar haylice keskin çelişkileri barındırmaktadır. Daha önce birçok kez işaret ettiğim esneklik fikrini teorik olarak kavramak, yaymak ve benimsetmek kolaydır. Esneklik burjuva demokrasisinin başka türlü söylenişidir çünkü zamanla zaten buna evrilecek, bu olacaktır. Ayrıca sosyalist geçiş döneminin nasıl ileriye taşınacağı ve komünizme yürüyüş noktasında tamamıyla sağlam merkezci ve tek çizgi/dar bir bakış açısına doğru sapmanın çok kolay olduğunu deneyimlerden öğrendik: her şeyin partinin bir uzantısı olduğu, kitlelerin partinin önderliğinde herhangi bir şeyi yaptığı/yapacağı anlamında tek çizgi(lineer). Evet, genel anlamda öncü partiye gereksinim olduğu sürece kitlelere partinin önderlik etmesi zorunludur. Fakat yeni sentezle tasavvur edilen etmek zorunda olduğumuz toplu ayaklanmanın, hengâmenin, patirtinin, tartışmanın, muhalefetin ve yıkıcılığın kitleler içinden, onlarla ve onlar aracılığıyla artarak tüm bunların sonucunda gerçek, doğru ve devrimci olanın sentezlenmesi için zincirlerinden boşandığı haylice karmaşık ve çelişkili bir süreçtir. Ve evet, bastırılması gereken bastırılırken aynı zamanda ileriye taşınması gerekende taşınmalı ve özellikle de herhangi bir süreçte iki türden çelişki (halk içindeki çelişki ve halk ve düşman arasındaki çelişki) doğru ele alınmalıdır. İşte bu pek de tek/dar çizgi (lineer) olmayan farklı bir yoldur. Bu ipi öylesine savurup balık tutmak gibi bir şey değildir. Daha çok hiçbir şeyin özünden feragat etmeden birçok yönde ilerleyen bir sürecin “ortaya atılıp” daha sonrasında kitlelerle beraber senteze varılmaya çalışıldığı bir süreçtir. Ve burada en zor olan tarafta işte hiçbir şeyin özünden feragat etmeden (kaybetmeden) bunu yapabilmektir.

Bu bağlamda zor olan devrimi proletarya diktatörlüğü altında sürdürebilmektir. Hem maddi, hem ideolojik, ekonomik alt yapıda ve üst yapıda komünizmi gerçekleştirmek için toprağı iyice bir kazıyıp kökten sökülmesi gerekeni söküp ortadan kaldırmaktır zor olan. Kesinlikle içinde çelişkiyi de barındıran kendinden önceki diğer bütün devlet biçimlerinden farklı olan ve sürekli olarak kendisinin ortadan kaldırılmasına doğru ilerleyen sosyalist devletle bağlantılı olarak “Dörtlerin Hepsinin” gerçekleştirilmesidir. Aynı zamanda,ve işte yine bir başka çelişki, kendinin de ortadan kaldırılmasına doğru ilerlerken bu sürecin kendisi komünizmin maddi ve ideolojik

koşullarının sadece bir ülkede değil bütün dünyada yaratıldığı bütünlüklü bir süreci, dünyada tam bir tarihsel çağın açılmasını gerektirmektedir.

“Devletin ortadan kalkacağına” dair Marx ve Engels’in saf görüşlerinin, Lenin’in 1924’de öldüğünde bunun tam bir tarihsel çağın kapsayan uzun vadeli bir süreç olacağına dair sınırlı kavrayışının karşısında, sosyalist toplum ve proleter devrimlerinin ilk aşamalarından, bunların geleceğe neler yansıttığından ve şu ana kadar ki proleterya diktatörlüğü deneyiminden çıkardıklarımızla bizlerin bu sürecin daha karmaşık olacağını da daha iyi gördüğümüzü düşünüyorum. Marx ve Engels proleterya iktidarı altında üretim araçlarının mülkiyetini sosyalleştirdikten sonra -ve bunun öncelikle gelişmiş kapitalist ülkelerde olacağını düşünüyorlardı- toplumun yönetilmesine idaresine her geçen gün artarak halkın katılmasının ve buna bağlı olarak da devletin yavaş yavaş ortadan kalkmasının uzun bir döneme yayılmış karmaşık bir mücadele olacağını pek de düşünmüyorlardı. Ve bizler bunun pek de şaşırtıcı olmayan saf bir görüş olduğunu gördük. (İmalı bir ses tonu kullanarak) “Marx ve Engels’in saf olduğunu söyledi.” (gülüş) Evet, söyledi. Çünkü bizler tarihsel materyalistleriz, dinci ve idealist insanlar değil; ve bu bağlamda Marx ve Engels’in kavrayışları şaşırtıcı olmamakla beraber yeterince gelişmemişti. Fakat bizler önce kısa ömürlü Paris Komününün sınırlı deneyiminden, sonrasında da Sovyet ve Çin Devrimlerinden ve Çin’deki Kültür Devriminden daha çok öğrendik. Enternasyonal boyutuyla diyalektik bir ilişki içinde olan herhangi bir ülkedeki ilerlemelere bakarak bu sürecin ne kadar karmaşık olduğunu, bu süreci ileri taşıyan çelişkilerin daha da keskinleşerek tekrar tekrar bir ileri sıçramayı gerektireceğini fakat aynı zamanda proleterya iktidarını muhafaza ederken alt ve üst yapıda sürekli olarak ileriye taşıyacak değişiklikleri yaparak ve dünya çapında devrimci mücadeleleri destekleyerek olacağını da gördük. Bu sebeple haylice esnek olan sağlam bir çekirdek/merkez; zorunlu olan sağlam çekirdek üzerinden yükselen esneklik konusuna geri dönüp direkt bu konuda konuşmak istiyorum. “Seçimler, Demokrasi ve Diktatörlük, Direniş ve Devrim” başlıklı konuşmamda devlet iktidarı elinde olan sağlam çekirdek/merkezle bağlantılı dört objektiften bahsetmiştim. Şimdi tüm bunlar şu şekilde benim yaptığım gibi karakterize edilebilir, bu formulasyonda da olduğu gibi esas nokta “devlet iktidarını elinde tutarken aynı zamanda bu devlet iktidarını elde tutmaya geçecek kılmak”. Ve bu da şüphesiz ki çok daha karmaşık bir fenomenin ve sürecin basite indirgenmiş halidir. Bununla bağlantılı olan dört objektif de şöyledir: 1) iktidarı elinde tutmak, 2) sağlam

çekirdeğin/merkezin genişleyebileceği/açılabilmesi, statik olmaması ve her daim genişletilmesinin sürekli kılınması, 3) sürekli olarak sağlam çekirdek/merkezin artık gerekli olmayacağı, toplum ve bu sağlam çekirdek arasındaki farkların tamamıyla ortadan kalkacağı koşulları yaratmak için çalışmak çabalamak, 4) ve her dönem bu sağlam çekirdek üzerinden yükselen esnekliğin en uç noktada ifadesini bulmasını sağlamak. Benim tek düze (tek dar lineer çizgi) olmayan bir süreç olarak tabir ettiğim bu süreç işte tüm bunların birbiri arasındaki diyalektik ilişkinin bir başka türlü ifadesidir. Bir taraftan proletarya diktatörlüğünü muhafaza edip sürdürmek ve diğer taraftan da -bu karmaşık patırtılı süreç ve art arda sıçramalarla- iktidarı elinde tutarken bu iktidarın karakterini, ekonomik alt yapı ve üst yapıyı bütünlüklü olarak birbiriyle, dünya devrimiyle ve nahai hedef olan komünizme doğru ilerlemeyle olan diyalektik ilişki çerçevesinde değiştirmektir.